

# BŮH

Základem každého náboženství je ústřední pojem **bůh**. Podle něj jsou jednotlivé náboženské systémy rozdělovány do dvou základních skupin:

- Jednobožské (monoteistické), podle nichž existuje jen jedna božská osoba
- Mnohobožské (polyteistické), podle nichž existuje celá společenství bohů s rozmanitou hierarchií

Toto dělení je nesprávné, což se obecně v literatuře neuvádí. Chyba spočívá v tom, že i ta náboženství, která se hlásí k monotheismu, ve skutečnosti téměř nikdy neučí jen o jednom jediném bohu. Už katolická církev zavedla pojem tzv. Trojice neboli vlastně tři hlavní bohy „v jednom“, i když si s tímto pojmem neví rady a zahrnuje ho proto pod soubor tzv. „svatých tajných věcí“ tj. tajemství. To ji však nevádí v tvrzení, že Bůh je jen jeden (což je návaznost na izraelské vyznání víry: „Slyš Izraeli! JHVH, náš Bůh, je jeden JHVH!“ Dt.6:4). Pro nejrozšířenější náboženství světa - křesťanství - je typické, že vlastně není ani mono ani polyteistické (to platí pro většinu církví).

Islámský korán je v monoteistickém nazírání možná důslednější než křesťané, když říká: „Není boha kromě Boha ...“. Některá polyteistická náboženství pak do božstev zavádějí hierarchii s uvedením jména hierarchicky nejvyššího boha (např. Jupiter resp. Zeus).

Další nepřesnost do náboženství byla zavedena v souvislosti s božími jmény, když bylo takové jméno označeno za „nevyslovitelné“ a podobně. Některá náboženství proto zavedla používání velkých písmen na počátku slova nejen kvůli rozlišení falešných a pravých bohů, ale i k odlišení označení a „jména“ (viz citace z koránu a podobně). Katolická církev zavedla pseudodefinici: „Jméno pravého boha je Bůh, protože je jen jeden.“, což ovšem koliduje s Trojicí a dalšími naukami. Islám rovněž používá místo jména označení *Alláh*, znamenající i rovněž *bůh*.

## Co říká Bible?

Zmíněný terminologický zmatek v křesťanství je nebiblický. Křesťanští teologové zpravidla při těchto nejasnostech buď unikají do mystiky (mysterion tj. tajemství) nebo do pseudovysvětlení, že „Božímu myšlení“ nemůžeme rozumět. Opírají se přitom o slova apoštola Pavla v listě Římanům

|         |                                                                                                                                  |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ř.11:33 | „Ó hloubko Božího bohatství a moudrosti a poznání! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a jak nevyslovitelné jeho cesty!“<br>[PNS] |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Zapomínají i na jiná slova téhož apoštola, který řekl: „*Máme totiž částečné poznání a částečně prorokujeme; ale až přijde to, co je úplné, bude odstraněno to, co je částečné*“ (1.K.13:9,10 [PNS]). Pavel hovořil o hloubce Boží moudrosti jako o nevyzpytatelné pro něj a jeho současníky, protože měli jen částečné poznání. Současně však upozorňoval na nutnost dobrat se přesného a úplného poznání.

Poznámka: Srovnej jeho slova (vše PNS):

|        |                                                                                                                                                |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ř.1:28 | „A právě proto, že neschvalovali přidržet se Boha v přesném poznání, vydal je Bůh neschválenému stavu mysli, aby dělali to, co se nehodí,...“. |
| Ř.10:2 | „Vždyť jim dosvědčuji, že mají horlivost pro Boha, ale ne podle přesného poznání“.                                                             |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.K.10:5      | „Vyvracíme totiž uvažování a všechno povýšené, co se pozvedá proti poznání Boha ; a přivádíme každou myšlenku do zajetí, abychom ji učinili poslušnou Krista ;"                                                                                                                                                                                    |
| Ef.4:13       | „...dokud všichni nedosáhneme jednoty ve víře a v přesném poznání Božího Syna, k dospělému muži, k míře vzrůstu, který patří ke Kristově plnosti;"                                                                                                                                                                                                 |
| 1.Tm.2:4      | „...jehož vůlí je, aby lidé všeho druhu byli zachráněni a přišli k přesnému poznání pravdy ."                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 2.Tm.3:7      | „...jež se stále učí, a přece nejsou nikdy schopné dospět k přesnému poznání pravdy ."                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 1.K. 13:11,12 | „Když jsem byl nemluvně, mluvíval jsem jako nemluvně, myslíval jsem jako nemluvně, uvažoval jsem jako nemluvně; ale když jsem se nyní stal mužem, zbavil jsem se (rysů) nemluvněte. Nyní totiž vidíme prostřednictvím kovového zrcadla v mlhavých obrysech , ale potom to bude tvář v tvář . Nyní poznávám částečně, ale potom poznám přesně ... " |

## Je zkoumání božstva rouháním?

Jestliže apoštol Pavel, který byl ze všech apoštolů nejmoudřejší, sám přiznává, že jeho poznání je pouze částečné (1.K.13:9,10) a dokonce že bude překonáno i v , pak k tomuto překonání je bezpodmínečně nutné poznání zdokonalovat a prohlubovat.

Jediný správný způsob však musí postupovat důsledně podle Bible, kde je psáno: „Není nic zahaleno, co nebude jednou odhaleno, a nic skrytého, co nebude poznáno" (Mt.10:26; Mk.4:22; L.8:17; 12:2; srov. Iz.11:9).

Napřed je tedy nutné vyjasnit všechny pojmy a především pojem *bůh*. 1

## Kdo je to Bůh?

Nikdo z jazykovědců nemá ani nejmenší pochybnosti o tom, že v Bibli užívané slovo *bůh* není jméno. Je to česká náhrada hebrejského slova *Elóhím* a řeckého *Theós*, z nichž ani jedno není jménem. Na těchto původních slovech je několik zásadních znaků:

- 1) Jako český význam obou slov se udává *mocní* (Elóhím) a *mocný* (Theós).
  - a) Obě slova označují především všechny bytosti inteligentnější (a tím i mocnější) než jsou lidé (tedy i anděly, cheruby a serafy). 1
  - b) V minulosti se však do tohoto pojmu především započítávali lidé s nadprůměrnou inteligencí a tím zpravidla i ve vysokém postavení (v Bibli jen za podmínky, že jim toto postavení určil pravý Bůh - Ex.4:16; 7:1; Ž.82:6; J.10:34,35; 1.K.8:5). Nezapomínejme, že andělé byli považováni též za lidi, i když lidi patřící k nějaké vyspělejší civilizaci nebo vyspělejšímu národu.
  - c) Slovo *bůh* se užívalo nejen pro označení skutečných bohů a Nejvyššího boha, ale i pro bohy odporující pravému Bohu (ty anděly, kteří jsou spojenci satana). Kromě toho ještě pro bohy neexistující, vymyšlené lidmi (tak zvané modly nebo bohy falešné). Dále si toto označení vynucovali pyšní lidé ve vysokém postavení, kteří se nechávali již za svého života uctívat jako bohové (někteří římscí císařové a většina pohanských králů a velmožů).
  - d) Slovo *bůh* se však v Bibli vztahuje i na další lidi.
- 2) „Elóhím" je množné číslo ("bohové"). Jednotné číslo bylo „Elóah" (odtud zřejmě i arabské „Alláh"). V hebrejských písmech se toto označení užívalo dvěma způsoby:

- a) Při označení pravého Boha ve spojení se slovesem v jednotném čísle.

Příklad: Gn.1:1 - „*Na počátku stvořil Bohové nebe a zemi*“.

Poznámka: Tento rozpor teologové všeobecně vysvětlují tím, že jde o tak zvaný „plurál majestaticus“, tj. množné číslo označující vysoce postavenou osobnost, a to přesto, že Bible žádnou takovou spekulaci nepodporuje. Tato otázka je důležitá a budeme ji proto dále věnovat pozornost.

- b) Při označení pohanických falešných bohů. V těchto případech ve spojení se slovesem v množném čísle tj. gramaticky správně (Sd.9:13; 11:24; 1.Kr.11:5; 2.Kr.1:2; Ex.12:12; 18:11; Dt.10:17).

## Pravý Bůh a nepraví (falešní) bohové

### Význam slov „pravý“ a „nepravý“

Vezmeme-li za základ význam slova *bůh* = *mocný*, potom *nepravý* či *falešný bůh* se musí vyznačovat tím, že svou moc buď jen předstírá, nebo že jeho moc je jen domnělá. Této definici vyhovují modly všeho druhu a pak ještě skuteční bohové, kteří však předstírají, že jejich moc je podstatně větší než skutečná. Kromě toho nepravý bůh užívá moci jen k ničení, zatímco pravý především k tvůrčí činnosti.

Zavedení pojmu *nepravý* či *falešný bůh* má smysl zejména pro ty lidi, kteří ze strachu uctívají modly nebo božstva, která sice mohou zabít, ale již ne vzkřísit z mrtvých (L.12:4,5). *Nepravý bůh* má proto moc jen ničit, *pravý Bůh* užívá své moci především ke tvůrčí práci - stvoření a výchově - ale také k trestání viníků. A to především skrze své „syny“ a „dcery“ (srovnej Mt.2:23; 3:15; 4:14; 8:17; 12:17; 13:35; 21:4; 26:54 a jinde).

V Písmu se vyskytuje i souvislost mezi jednou a více osobami, a to ještě v různých podobách. Můžeme rozhodně říci, že *pravých bohů* je velký počet a že je třeba prozkoumat, jaké informace nám Písmo o nich sděluje a proč.

**Jako „bohové“ jsou představovány všechny duchovní bytosti**

Slovo *bůh* je používáno i samotným Písmem na Nejvyššího Boha a jeho duchovní služebníky (serafy, cheruby a anděly), avšak nejenom na ně.

## Pravými bohy mohou být i lidé

Chápání významu slova *bůh* bylo dlouhodobou katolickou tradicí (která jím nahradila Boží jméno) posunuto do jakéhosi „mystična“. Myšlení takto ovlivněného křesťana se vzpíralo být jen uvažovat, že by bylo možné užít takového titulu legálně (z Božího hlediska) i pro člověka. Odmítnutí této alternativy však činí některé biblické pasáže téměř nesrozumitelnými (což byl další důvod k tomu, aby nejen katolická ale prakticky i všechny ostatní křesťanské církve prohlašovaly Bibli za tajemnou a člověku nepochopitelnou).

Nicméně toto označení na některé své služebníky použil v Písmu sám Bůh. Prozkoumejme tyto situace.

### Mojžíš - bůh Áronův

Mojžíšovi například řekl: „*A bude za tebe (Árón) mluvit k lidu; a stane se, že ti bude sloužit jako ústa a ty mu budeš sloužit jako Bůh.*“ „*Podívej se, udělal jsem tě pro faraóna Bohem v, a tvůj vlastní bratr Áron se stane tvým prorokem.*“ (Ex.4:16; 7:1).

Jaký důvod měl Bůh k takovému sdělení?

Árón se měl zřejmě stát mluvčím neboli Slovem. Postavení mluvčího však není postavení partnera; mluvčí nesmí říkat své vlastní myšlenky hovoří-li jménem svého nadřízeného. Když se ale hovoří o božské službě, musí se tím mít na mysli skutečnost, že ten, kdo je v postavení boha, nese veškerou odpovědnost za slova svého mluvčího. Dvojice v takovém vzájemném postavení vystupuje později například v Izajáši 40. kapitole.

**Boží soud - žalm 82.**

Žalm 82. dokonce popisuje Boží soud svých služebníků (vše PNS):

| Verš | Text verše                                                                                                         |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1    | Bůh se staví ve shromáždění Božského; V shromáždění bohů postavil se Bůh (EP) ; soudí uprostřed bohů:              |
| 2    | "Jak dlouho budete dál soudit s bezprávním a projevovat stranickost ničemným? Sela.                                |
| 3    | Buďte soudci pro poníženého a chlapce bez otce. Jednejte podle práva se ztrápeným a tím, kdo (má) málo prostředků. |
| 4    | Opatřete únik poníženému a chudému; osvobod'te (je) z ruky ničemných."                                             |
| 5    | Nepoznali a nerozumějí; stále chodí ve tmě; všechny základy země jsou přivedeny k potácení.                        |
| 6    | "Sám jsem řekl: 'Jste bohové a všichni jste synové Nejvyššího.                                                     |
| 7    | Jistě zemřete právě jako lidé; a jako kterýkoli z knížat padnete!'"                                                |
| 8    | Povstaň přece, Bože, sud' zemi; vždyť ty sám bys měl vzít do vlastnictví všechny národy.                           |

Některé církve vykládají citovaný žalm tak, že se jedná o shromáždění andělů (nebo jiných „duchovních“ tvorů). Opírají se o verš sedmý, ze kterého se jim jeví, že zmiňovaní bohové jsou nesmrtelní.

Tento výklad nerespektuje ducha Bible. Udělejme podrobnou analýzu:

#### **Základní fakta**

- Napřed připomeňme, že hebrejšтина Písma neuvádí slovesný čas. Zmíněný text proto nelze vykládat podle slovesného času, který zvolil překladatel (k tomu se ještě vrátíme).
- Pojem „Bůh bohů“ nás nemůže překvapit stejně jako „nebesa nebes“ (Dt.10:14; Ž.148:4). Označuje prostě vyšší úroveň vztahu.
- Nějaký vyšší Bůh se účastní shromáždění nižších bohů a soudí (soudil nebo bude soudit) jejich soudcovskou činnost. Dotyční bohové mají tudíž postavení soudců.
- Vyšší Bůh je touto činností někdy dříve pověřil. V popisované scéně hodnotí kvalitu jejich práce.
- Jeich práci klasifikuje jako zcela zcestnou; obviňuje je, že straní bohatým a mocným, že jsou neschopní pochopit úkol jež od něho dostali a že jejich duchovní slepota přivedla jimi spravovanou zemi ke klopýtání.

- f) Soudící Bůh, který dotyčné bytosti do postavení bohů sám dosadil, je prohlásil za syny Nejvyššího. Jejich postavení předtím bylo zřejmě nižší.
- g) Soudící Bůh je nenazývá svými syny. Není tedy oním Nejvyšším Bohem a také není tím, kdo jim udělil označení „synové Nejvyššího“.
- h) Žalmista prosí, aby zmíněný Bůh sám soudil zemi; není spokojen s dosavadními soudci. Z toho vyplývá, že nižší bohové svým chováním poškozovali zemi - tedy lidi.

#### Byli to andělé?

Kdyby situace popisovaná žalmem se týkala andělů, znamenalo by to že:

- nám Bible odhaluje zlořády v nebesích.
- andělé prošli podobným vývojem jako lidé a i mezi nimi jsou (nebo alespoň někdy byli) bohatí a chudí, dobří a zlí.
- všichni jejich představitelé (soudci) jsou nebo někdy byli hloupí a duchovně slepí.

#### Námítky proti andělům

Proč nám však žalm tyto podrobnosti sděluje, když jinak toho o životě andělů víme z Písma velmi málo? To není logické. Proč bychom byli informováni o problémech v nebesích, když se týkají nás - lidí?

Víme, že Bůh dal izraelskému lidu lidské soudce a dal jim právě taková měřítká, jakých se nyní ve svém soudu dovolává. Kdo tedy soudil izraelský lid během první smlouvy? Andělé? Proč však říkal, že jim vzbudil lidské soudce (Sd.2:16)?

Že by Bůh dal izraelitům lidské soudce bez jakékoli kompetence? Jak by bylo možné vysvětlit stálé Boží opakování, že bude soudit lidské soudce za shora uvedené chování? (Jr.5:28; Ez.5:7; 7:27; Mi.3:11; Sf.3:3 a pod.)

Andělé to tedy nebyli.

Když ne andělé, tak tedy kdo?

Přitom současně víme:

- V předchozí analýze jsme si ukázali, že Bůh skutečně ustanovoval soudce ...
- ... a že těmito soudci byli lidé,
- a že Bůh skutečně tyto soudce obvinil přesně tak, jak je v 82. Žalmu uvedeno.

#### Závěry:

- 1) Žalm 82. nemluví o andělech - obyvatelích 1. nebes. Nikdy nebylo v Písmu řečeno (s výjimkou stavu před potopou), že Boží lid soudí andělé. Apoštol Pavel dokonce říká informaci zcela opačnou: že pomazaní naopak budou soudit anděly (1.K.6:3). Žalm 82. se tudíž vztahuje na lidi.

- 2) Byl to nějaký vyšší Bůh kdo přiřkl Mojžíšovi titul boha a byl to opět on, kdo takto označil kněžskou třídu svých služebníků. Nemohl to být člověk.

## Kdo tedy byl onen „Bůh bohů“?

Analýza :

Zmíněným hodnotícím Bohem musel být někdo,

- kdo byl vyšší než nejvyšší z lidských králů - a přitom to nemohl být člověk.
- Současně však nebyl Nejvyšším Bohem.
- Má pověření k soudu lidských soudců.

Všechny tyto podmínky splňuje buď Duchovní Ježíš Kristus (DJK) nebo Gabriel. Gabriel to však být nemohl, protože:

- lidští soudci byli ustaveni Mojžíšským zákonem v době, kdy sporná otázka byla řešena na úrovni serafů
- a Ježíšovou smlouvou, v době, kdy sporná otázka byla řešena na úrovni cherubů

DJK je v postavení krále a později i velekněze cherubů a dnes je Bohem jak mezi cheruby tak tím spíše anděly a případně lidmi, prohlášenými za bohy. Vlastním mluvčím však asi byl Gabriel ve funkci jeho posla (srov. Sd.2:1).

## "Jsem, který jsem"

Mojžíš se ptal na Boží jméno

Mojžíšův dotaz dokazuje, že o Bohu svých otců nevěděl skoro nic nebo vůbec nic, a že očekával podobnou neznalost i u ostatních Hebrejů.

|          |                                                                                                                                                                 |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.M.3:13 | Avšak Mojžíš Bohu namítl: "Hle, já přijdu k Izraelcům a řeknu jim: Posílá mě k vám Bůh vašich otců. Až se mě však zeptají, jaké je jeho jméno, co jim odpovím?" |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Bůh se představil Mojžíšovi takto:

|          |                                                                                                     |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.M.3:14 | Bůh řekl Mojžíšovi: "JSEM, KTERÝ JSEM." A pokračoval: "Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám." |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|

To byla zvláštní odpověď. Jakoby Bůh na otázku neodpověděl. Cožpak JSEM je nějaké jméno? Znamenalo to snad, že Bůh odpovědět nechtěl?

Mojžíš byl zřejmě zmaten a neporozuměl. Když to Bůh viděl, vrátil se k dřívějšímu jménu:

|          |                                                                                                                                                                                                  |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.M.3:15 | Bůh dále Mojžíšovi poručil : "Řekni Izraelcům toto:>>Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.<                                                        |
| 2.M.3:16 | Jdi, shromažď izraelské starší a pověz jim:>>Ukázal se mi Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův, a řekl: Rozhodl jsme se vás navštívit, vím, jak s vámi v Egyptě nakládají, |

To však nebylo přesné, protože Hospodin (Jehova, Jahve, JHVH) se téměř vždy prezentoval jako anděl podobný člověku, a nyní Bůh hovořil z elektrického výboje. Bůh tím respektoval neznalost Mojžíše i ostatních Izraelitů.

Nicméně Mojžíš měl a mohl vědět (vždyť to sám zapsal), že Bůh se už jednou takto ohlásil, a to Abrahámovi:

|          |                                                                                      |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.M.17:4 | "Já jsem! A toto je má smlouva s tebou: Staneš se praotcem hlučícího davu pronárodů. |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------|

A Mojžíš také věděl, že Bůh se nyní představil jinak. Bůh mu přece řekl:

|         |                                                                    |
|---------|--------------------------------------------------------------------|
| 2.M.6:3 | Ukázal jsem se Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh všemohoucí, |
|---------|--------------------------------------------------------------------|

Poznámka: Překlad zřejmě není šťastný (jiné překlady to opisují odlišně), protože jméno Hospodin (JHVH) znali lidé již dávno. Bůh se také představoval jako všemohoucí (všemocný):

|           |                                                                                                                                            |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.M.17:1  | Když bylo Abramovi devětaadvacát let, ukázal se mu Hospodin a řekl: "Já jsem Bůh všemohoucí, chod' stále přede mnou, buď bezúhonný!"       |
| 1.M.35:11 | Dále mu Bůh řekl: "Já jsem Bůh všemohoucí. Plod' a množ se; vzejde z tebe národ a společenství pronárodů, i králové vzejdou z tvých beder. |

ale právě tak se představoval i jménem Hospodin (JHVH), na příklad:

|           |                                                                                                                                          |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.M.28:13 | Nad ním stojí Hospodin a praví: "Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu. |
|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Oba druhy prohlášení jsou prakticky shodné. V čem tedy byl rozdíl? Jak se tedy Bůh nedal Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi poznat?

My už víme, že Abrahám, Izák i Jákob viděli anděly - tedy bytosti podobné člověku. Neměli však ani tušení, že Nejvyššího Boha mohou na Zemi zastupovat nejen andělé, ale i serafové a cherubové. A tím méně věděli, že serafové měli pod správou přírodní síly, a proto je také využívali: Mojžíšovi se seraf představil skrze elektrický "oheň" - vlastně doutnavý výboj na keři, Egyptské rány mohl v té době také "zařídít" jen seraf, "ohnivý sloup" - rovněž elektrický doutnavý výboj, který vedl Izraelity tam také patřil, později oblak nad svatostánkem atd. Izraelité tedy měli poznat, že Nejvyšší Bůh je někdo mnohem vyšší než jakákoli biologická bytost, jimiž andělé (obyvatelé prvních nebes) jistě jsou.

**Ale proč ono jméno „JSEM“?**

Bytosti vyšší než andělé (cherubové, serafové) žijí s největší pravděpodobností ve zcela odlišných fyzikálních podmínkách a jejich inteligence je mnohem vyšší než lidská. Jejich vzájemná identifikace se nejspíše odlišuje od té naší asi tak, jako se liší identifikace lidská od na příklad identifikace psů - psi identifikují každého jednotlivce především podle pachu a naše jména jim nic neříkají.

Lidská jména byla v oné době často odvozena od vlastností. Proto seraf, který hovořil s Mojžíšem, nabídl identifikaci Nejvyššího Boha podle té zásadní vlastnosti, kterou se lišil od

bohů falešných, avšak v Egyptě všeobecně uctívaných: Pravý Bůh totiž na rozdíl od bohů falešných skutečně existuje, a proto jméno JSEM mělo zřejmě význam EXISTUJI, tj. nejsem jen smyšlen.

**A proč odpověď „JSEM, který JSEM“?**

Mohlo by se jednat jen o zdůraznění identifikace, ale jsou i další možnosti:

Jednak - vzhledem k neexistenci slovesného času v tehdejší hebrejštině - lze toto vyjádření chápat také jako „BUDU, který BUDU“, ale o smyslu takového prohlášení lze jen spekulovat a to bez bližšího důkazu. Mohlo by se spíše přeložit „BUDU, jaký JSEM nyní“, neboli „neměním se“, čili „neměním své vlastnosti“ (srovnej např. Iz.41:4; 43:10).

Také lze prohlášení údajně přeložit jako „Prokáži, že jsem tím, čím prokáži, že jsem“. Toto vyjádření už má zjevný smysl, a srozumitelněji by ho bylo možné interpretovat takto:

„Prokáži, že existuji, a zároveň prokáži, že jsem skutečně takovým, jakým se vám jevím a ještě jevit budu. Ještě jinak řečeno: „Nebudu předstírat, že jsem jiný, než jaký skutečně jsem. Jsem přímý a nejsem falešný. Na všechno, co říkám a co činím, se můžete spolehnout. Naprosto se můžete spolehnout i na zákony přírody, kterou jsem vytvořil a které máte nejen dovoleno poznat ale které chci abyste poznali.“

Všechny tyto vlastnosti pravý Bůh skutečně má, takže pravděpodobně platí všechny výklady současně.

## **Poznáte, že já jsem JHVH**

Jménem JHVH se může představit i člověk. Příklady (vše PNS):

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ex. 6:6-8    | Řekni tedy izraelským synům: Já jsem Jehova, a jistě vás vyvedu zpod břemen Egyptanů a osvobodím vás z jejich otroctví a vskutku si vás vyžádám zpět vztaženou paží a velkými rozsudky. A jistě si vás vezmu jako lid a vskutku se vám prokáži jako Bůh; a jistě poznáte, že já jsem Jehova, váš Bůh, který vás vyvádí zpod egyptských břemen. A jistě vás přivedu do země, o níž jsem pozvedl ruku v přísaze, že (ji) dám Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi; a vskutku vám ji dám jako něco do vlastnictví. Já jsem Jehova. " |
| Ex.16: 11,12 | A Jehova dál mluvil k Mojžíšovi a řekl: "Slyšel jsem reptání izraelských synů. Promluv k nim a řekni: Mezi dvěma večery budete jíst maso a ráno budete nasyceni chlebem; a jistě poznáte, že já jsem Jehova, váš Bůh.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Iz. 60:16    | A opravdu budeš sít mléko národů a prsy králů budeš sít; a jistě poznáš, že já, Jehova, jsem tvůj Zachránce, a Jákobův Mocný je tvůj Výplatce.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

Takový člověk musí splňovat tyto podmínky:

- 1) Musí patřit do kategorie Božího Syna.
- 2) Musí mít pověření svého Otce vystupovat jeho jménem.
- 3) Musí jednat v souladu s tímto pověřením.

Jméno JHVH má proto význam jakéhosi příjmení, kterého pak užívají všichni, které on přijímá za své syny či dcery. Bylo tomu tak v minulosti a bude tomu tak i v budoucnosti (vše PNS):

|           |                                                                                                       |
|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dt. 18:19 | A stane se, že (od) muže, který nebude naslouchat mým slovům, jež <u>bude mluvit v mém jménu</u> , od |
| Mt.       | Říkám vám totiž: Od nynějška mě již rozhodně neuvidíte, dokud neřeknete: Požehnaný je ten, kdo p      |

|              |                                                                                                           |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 23:39        |                                                                                                           |
| L.13:35      | Pohled'te, váš dům je vám zanechán. Říkám vám: Rozhodně mě neuvidíte, dokud neřeknete: Požehnání jménu. " |
| Ž.<br>118:26 | Požehnaný buď Ten, kdo přichází v Jehovově jménu; požehnali jsme vám z Jehovova domu.                     |

**Co znamená označení „JHVH zástupů“, „JHVH vojsk“ (např. Iz.1:9).**

Toto slovní spojení uvádí překladatele do rozpaků: Jazykový smysl by mělo jen tehdy, pokud by jméno *JHVH* označovalo ve skutečnosti nějaké postavení nebo funkci, a to ještě takovou funkci, která má přímý význam ve vztahu k uvedenému množství subjektů. Např. předseda zástupů, vůdce vojsk a pod. Jinak toto jazykově nekorektní vyjádření postrádá (v češtině) smysl stejně jako např. „Tonda vojsk“ nebo „Jarda zástupů“.

|                       |                                                                                                                                                                    |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <u>Důkaz sporem</u> : | Kdyby skutečně šlo o tuto alternativu, potom by byl název <i>JHVH</i> obvyklým označením funkcí, běžně by byl užíván pro označení nějakého představitele či vůdce. |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Příklad : V Hitlerově elitním sboru SS se běžně užívalo německého slova *Führer* (vůdce) jako základ vojenské hodnosti (např. Gruppenführer ) a odlišení od označení nejvyššího vůdce Hitlera se provádělo použitím velkého písmena na začátku

Tato možnost je však vyloučena vzhledem k jedinečnosti Božího jména a výslovnému zakazu jeho zneužívání (Ex.20:7) což by bylo nemožné zajistit, kdyby se vlastně užívalo v běžném významu. V originále však je spojení *JHVH-zástupy*. Z toho plyne, že jméno *JHVH* označuje množství; že je to společné jméno pro nějakou část bytostí. V Bibli se však ještě vyskytují spojení *JHVH Bůh vojsk* resp. *zástupů* (2.S:10; Jr.5:14; 35:17; 38:17; 44:7; Oz.12:5; Am.4:13; 5:14-16,27 PNS). To vede k domněnce, že výraz *JHVH vojsk* je jen zkratkou.

Analyzujeme tuto domněnku:

Základní komplikací je, že ve všech těchto případech je v originále ve skutečnosti vyjádření *JHVH bohové vojska (zástupy)*, čímž se posun směrem k osobní autoritě jednotlivce nad „vojsky“ ztrácí a vyjádření tak opět neposkytuje vysvětlení smyslu. Nesprávné překlady, které boží jméno nahrazují označením postavení užitím slov Hospodin nebo Pán a tak sugerují představu o jakémsi velitelském postavení (pokud je slovo *vojska* či *zástupy* chápáno jako množství osob) či vládci kosmu (jsou-li chápány jako hvězdy).

V prvním případě by nám tak Boha představovaly nikoli jako tvůrce či stavitele, ale jako představitele armád, které jsou v dobách míru buď příživníky, jež musí pracující obyvatelstvo živit, nebo násilníky, případně ochránce před jinými násilníky v dobách válečných. Tato představa však není v souladu se všemi zkušenostmi, které Izraelité měli: Boží boj se vždy uskutečňoval buď skrze živly (potopa, zničení faraónova vojska atd.), nebo vysláním jediného anděla, kterého jistě nelze nazvat vojskem (na příklad zabíjení prvorozených v Egyptě, pomoc v boji při dobývání zaslíbené země, útok na Senacheribovo vojsko, trestání Izraelitů za Davidův hřích atd.) (Nu.20:16; 22:22; Sd.2:1; 6:12; 2.S.24:17; 2.Kr.19:35; 1.Pa.21:15; 21:16; 21:30; 2.Pa.32:21; Ž.34:7; 35:5; Iz.37:36; Da.3:28; 6:22; Sk.5:19; 12:7; 12:23 PNS) a jiné). Pak ještě Bohu sloužily pro účely trestných výprav vojska cizích národů (Babylóňanů a pod.). Tato vojska však nebyla přímo řízena Bohem coby nějakým generálem - Boží společenské zákony (dané ještě před stvořením lidstva) samy způsobily vyvolání takového útoku.

Ve druhém případě by to podsouvalo myšlenku, že Bůh je vládcem mimo Zemi a na Zemi je jaksi navíc. To by ho však činilo nekompetentním zasahovat do lidských záležitostí. Daleko lepší by bylo vyjádření, které by ho označovalo jako Boha všech a všeho a Bible by v něčem

takovém jistě chybu neudělala. Zvláště pak ne tehdy, když se místy uvádí, že Boží jméno je *JHVH vojska* zatímco jinde jen *JHVH*, z čehož je zřejmé, že tím byla míněna táž osoba či společenství.

Z toho plyne, že nelze nadále používat tradiční překlady tohoto slovního spojení. V originále totiž není výraz „*JHVH zástupů či vojsk*“, ale „*JHVH jsou (bohové) zástupy, JHVH jsou (bohové) vojska*“ nebo lépe *JHVH(-bohové)-zástupy, JHVH(-bohové)-vojska*. To je správný překlad i když se mu překladatelé důsledně vyhýbají. Nicméně tehdejší lidé mu zcela jistě rozuměli a měl jim ukázat, že jméno *JHVH* je spojeno s množstvím. To však je stejný problém jako na začátku naší analýzy (jednotlivec ztotožněný s množstvím).

Je tedy jedině vysvětlení:

**Jméno *JHVH* označuje celé společenství - něco jako příjmení Otce a jeho společnosti, které je společné pro všechny jeho Syny, zástupce nebo vyslance.** Zdůrazňuje se tím jednota celého společenství na rozdíl od pohanských bohů svářících se mezi sebou.

Co znamená " Kdo vidí mne, vidí Otce "

**Jednota s Otcem**

MOTTO: Ježíš použil ve své modlitbě spojení „... aby byli jedno jako my jsme jedno - já v nich a ty ve mně ...“ (J. 17:22,23). Zde se opět objevuje „podivné“ spojení jednotlivce s množstvím. Jednotu více osob podporuje Ježíš dokonce vyjádřením: „*Kdo vidí mne, vidí Otce ...já jsem v Otci a Otec ve mně ...*“ (J.14:9-11).

**Analýza**

Ježíš použil slova „jedno“ pouze ve spojitosti se svým Otcem a žádal o pomoc při vytvoření podobné jednoty se svými učedníky. To znamená, že dal jasně najevo přání připojit své následovníky ke společenství duchovních bytostí - Božích synů - se společným jménem (vlastně příjmením) JHVH.

Poznámka: Vzniká však další otázka: O jednotu s kým vlastně (právně vzato) žádal? Nazýval Otcem pouze jednu jedinou osobnost nebo celé nebeské společenství či jeho nějakou část? Jaké postavení pak v této jednotě mají jeho učedníci .

**"Maličkému - mně"**

„... a řekl jim: "Kdo přijme takové dítě ve jménu mém, přijímá mne; a kdo přijme mne, přijme toho, který mě poslal. Kdo je nejmenší mezi všemi vámi, ten je veliký." (L.9:48 EP)

Obvyklý výklad říká, že Ježíš si mimořádně cení přijímání dětí. To je ale příliš laciná myšlenka, než aby ji Ježíš vůbec vyslovoval.

Analyzujeme ostatní obdobné texty:

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mt.18: 2-5 | Ježíš zavolal dítě, postavil je doprostřed a řekl: "Amen, pravím vám, jestliže se neobráátíte a nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského. Kdo se pokoří a bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském. A kdo přijme jedině takové dítě ve jménu mém, přijímá mne. |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mk.9: 36,37  | Pak vzal dítě, postavil je doprostřed nich, objal je a řekl jim: "Kdo přijme jedno z takových dětí v mém jménu, přijímá mne; a kdo mne přijme, nepřijímá mne, ale toho, který mě poslal."                                                                                                   |
| L.9: 47,48   | Když Ježíš poznal, čím se v mysli obírají, vzal dítě, postavil je vedle sebe a řekl jim: "Kdo přijme takové dítě ve jménu mém, přijímá mne; a kdo přijme mne, přijme toho, který mě poslal. Kdo je nejmenší mezi všemi vámi, ten je veliký.""                                               |
| Mt.19: 13,14 | Tehdy k němu přinášeli děti, aby na ně vložil ruce a pomodlil se; ale učedníci jim to zakazovali. Ježíš však řekl: "Nechte děti a nebraňte jim jít ke mně; neboť takovým patří království nebeské ."                                                                                        |
| Mk.10: 13-15 | Tu mu přinášeli děti, aby se jich dotkl, ale učedníci jim to zakazovali. Když to Ježíš uviděl, rozhněval se a řekl jim: "Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde." |
| L.18: 16,17  | Ježíš si je zavolal k sobě a řekl: "Nechte děti přicházet ke mně a nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme království Boží jako dítě, jistě do něho nevejde."                                                                                     |

Spojením těchto tří výpovědí (předpokládáme, že každý z pisatelů něco zapomněl) obdržíme upravený text:

*Když Ježíš poznal, čím se v mysli obírají, zavolal dítě, vzal ho, postavil doprostřed nich vedle sebe, objal je a řekl jim: "Amen, pravím vám, jestliže se neobráíte vi a nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského. Kdo se pokoří a bude jako toto dítě, ten je největší v království nebeském. Kdo přijme jedno z takových dětí v mém jménu, přijímá mne; a kdo mne přijme, nepřijímá mne, ale toho, který mě poslal. Kdo je nejmenší mezi všemi vámi, ten je veliký."*

*Tehdy k němu přinášeli děti, aby na ně vložil ruce a pomodlil se; ale učedníci jim to zakazovali. Když to Ježíš uviděl, rozhněval se, zavolal je k sobě a řekl jim: "Nechte děti přicházet ke mně a nebraňte jim, neboť takovým patří Boží nebeské království. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde."*

Apoštolé se pokoušeli uspořádat svá postavení do běžné hierarchie, a všichni usilovali o to být druhým za Ježíšem (Luk.18:15). 1 Sami se přitom cítili být dostatečně vysoko na to, aby odháněli od Ježíše další zájemce, kteří o jejich postavení také usilovali, a děti jim připadaly už zcela podřadné. Ježíš je přísně pokáral, žádal jejich obrácení 1 a jedno dítě jim dokonce ukázal jako vzor.

Avšak nyní se zeptejme: Vzor v čem?

V dobrém chování (na příklad pokoře) k sobě navzájem ?

To jistě ne. Každý rodič, který vychovával více dětí, ví, jak se i sourozenci zpravidla mezi sebou ponižují a perou.

V touze po poznání ?

Také ne, jak může opět doložit každý rodič: Děti se ve škole zpravidla jen nerady učí a musí být ukázněny často i donucovacími prostředky.

Ve snaze napodobováním dospělých se vyvýšit nad ostatní děti ?

To bylo to, co Ježíš právě u svých učedníků kritizoval.

V nedospělosti a z ní vyplývajících nedostatečných znalostí ?

To teprve ne, protože právě nedostatek zralosti se v Písmu křesťanům často vytýká. (např. Ef. 4:13,14)

V čem tedy?

Z kontextu je zřejmé, že ten, který v budoucnu přijde jeho jménem i jménem jeho Otce - ten největší mezi křesťany - bude přehlížen právě tak, jako ono dítě. Je to jiné vyjádření myšlenky, že ten, který bude uzavírat „duchovní chrám“ - poslední „kámen“, písmeno „Omega“, „ten Poslední“, bude „staviteli“ přezírán, jak uvádějí texty:

|           |                                                                                                                                                                      |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sk.4:11   | Ježíš je ten kámen, který jste vy stavitelé odmítli, ale on se stal kamenem úhelným.                                                                                 |
| Ž.118:22  | Kámen, jejž zavrhli stavitelé, stal se kamenem úhelným.                                                                                                              |
| Mt. 21:42 | Ježíš jim řekl: "Což jste nikdy nečetli v Písmech: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným; Hospodin to učinil a je to podivuhodné v našich očích?" |
| Mk.12:10  | Nečetli jste v Písmu slovo: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným;                                                                                |
| L.20:17   | On na ně pohleděl a řekl: "Co tedy znamená slovo Písma: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným?"                                                   |
| 1.P.2:7   | Vám, kteří věříte, je vzácný, ale nevěřícím je to „kámen, který stavitelé zavrhli; ten se stal kamenem úhelným,                                                      |

Děti mohou být vzorem jen v tom, že zpravidla nemají předsudky. Nikoli však proto, že by byli lepšími než dospělí, ale proto, že ještě neměli čas si je vytvořit.

**Ti, kteří budou hodni přijmout vládu v Božím království, budou muset přijmout za své myšlenky, které budou velmi odlišné od představ „nevěřících stavitelů“.**

## **Závěr**

Ježíš na zemi plně zastupoval svého Otce a vystupoval jeho jménem. Lidé mohou o Bohu smyslně vědět jen z jeho vlastností, a to ještě jen těch, které se týkají lidí. V tom musí být a jsou všichni jeho zástupci shodní, a proto jsou „jedno“. Když Ježíš řekl „*Kdo vidí mne, vidí Otce*“, dal tím najevo, že stejným právem budou moci jeho zástupci, uskutečňující jeho druhý příchod, říci „*Kdo vidí nás, vidí Ježíše*“. A tak budou současně platit oba zdánlivě protikladné výroky:

|         |                                                |
|---------|------------------------------------------------|
| J.14:19 | Ještě malou chvíli a svět mě už neužítí, ...   |
| Zj.1:7  | Užítí ho každé oko, i ti, kdo ho probodli, ... |

}

i *přínejmenším původně z hebrejského Eloah*

ii *nebo nechtějí vzít vážně*

iii *pozor - nikoli doplněno nebo pozměněno*

iv *Jak velmi to kontrastuje se snahami církví držet se starých výkladů.*

---

v *Tato kapitola se zabývá především biblickou analýzou.*

v Poznámka: *Opakem je jazykové označení pro všechny bytosti, které jsou svou inteligencí a tudíž i reálnou mocí nižší než lidé: zvířata .*

v *předváděl faraónovi skutečně mocné skutky, které zdánlivě konal sám*

vi *Upozorňuje je na skutečnost, že pořád ještě jdou opačným směrem.*

vii *Podobné snahy jsou pozorovatelné stále.*

vii *Což znamenalo, že „cesta“ jejich vývoje nebyla ještě ani v té době správná.*

[Zpět na seznam](#)